

§ 195

Dnr KS 2025/00618-3.10.4

Beslut - Motion från (M) om att göra Västerås stad mer flygvänligt

Beslut

Förslag till kommunfullmäktige:

Motionen föranleder ingen ytterligare åtgärd.

Reservation

Elisabeth Unell (M), Eleonore Lundkvist (M) och Johan Fernkvist (M) reserverar sig mot beslutet till förmån för Elisabeth Unells (M) förslag.

Caroline Frisk (SD) och Erik Johansson (SD) reserverar sig mot förslaget till förmån för eget förslag.

Ärendebeskrivning

Eleonore Lundkvist (M) har i en motion med rubriken Motion från (M) om att göra Västerås stad mer flygvänligt föreslagit

att Västerås stad ska uppdatera riktlinjen för tjänsteresor i syfte att möjliggöra flyg som alternativ till tåg vid tjänsteresor.

Kommunfullmäktige har den 7 maj 2025 § 107 remitterat motionen till kommunstyrelsen för beredning.

Västeråsmajoriteten vill betona att stadens nuvarande riktlinjer för tjänsteresor är utformade för att vara både praktiska och hållbara. Flygresor är inte förbjudna; de tillåts som ett alternativ i de fall där andra färdmedel bedöms som orimliga eller väsentligt mer resurskrävande, exempelvis gällande arbetstid eller ekonomi.

Västerås stad har antagit ambitiösa klimatmål som innebär att stadens egen organisation ska vara fossilfri år 2030. Västeråsmajoriteten värnar dessa mål och ser minskade utsläpp från resor och transporter som ett avgörande verktyg för att nå dem.

Dagens regelverk ger medarbetare utrymme att välja flyg när det är sakligt befogat, såsom vid långa resor eller där tågförbindelserna är klart otillräckliga. Samtidigt måste Västerås stad ta ansvar för helheten. Vid valet mellan tåg och flyg behöver det vägas in att tåg ofta möjliggör arbete under resan i större utsträckning och att tidsvinsten med flyg ofta minskar när man räknar in resor till och från flygplats och kravet på att vara på plats i god tid innan avgång. I de flesta fall är tåget dessutom det mest ekonomiska alternativet för skattebetalarna när alla anslutningskostnader räknas med.

De nuvarande riktlinjerna medger redan den flexibilitet som krävs för att tjänsteresor ska kunna genomföras effektivt när tåget inte räcker till. Därför föreslås motionen inte föranleda någon ytterligare åtgärd.

Västeråsmajoriteten har till kommunstyrelsen lämnat följande förslag till beslut:

Förslag till kommunfullmäktige:

Motionen föranleder ingen ytterligare åtgärd.

Yrkanden

Elisabeth Unell (M) och Caroline Frisk (SD) yrkar bifall till motionen.

Solveig Nilsson (S) yrkar bifall till Västeråsmajoritetens förslag.

Beslutsgång

Ordföranden finner att det finns två förslag till beslut, dels bifall till motionen från Elisabeth Unell (M) och Caroline Frisk (SD), dels bifall till Västeråsmajoritetens förslag från Solveig Nilsson (S). Ordföranden föreslår en beslutsgång där de två förslagen ställs mot varandra. Kommunstyrelsen godkänner föreslagen beslutsgång varvid den genomförs. Ordföranden finner att kommunstyrelsen beslutar i enlighet med Västeråsmajoritetens förslag.

Svar på motion från (M) om att göra Västerås stad mer flygvänligt

Förslag till beslut

Förslag till kommunfullmäktige:

Motionen föranleder ingen ytterligare åtgärd.

Motivering

Eleonore Lundkvist (M) har i en motion med rubriken *Motion från (M) om att göra Västerås stad mer flygvänligt* föreslagit

att Västerås stad ska uppdatera riktlinjen för tjänsteresor i syfte att möjliggöra flyg som alternativ till tåg vid tjänsteresor.

Kommunfullmäktige har den 7 maj 2025 § 107 remitterat motionen till kommunstyrelsen för beredning.

Västeråsmajoriteten vill betona att stadens nuvarande riktlinjer för tjänsteresor är utformade för att vara både praktiska och hållbara. Flygresor är inte förbjudna; de tillåts som ett alternativ i de fall där andra färdmedel bedöms som orimliga eller väsentligt mer resurskrävande, exempelvis gällande arbetstid eller ekonomi.

Västerås stad har antagit ambitiösa klimatmål som innebär att stadens egen organisation ska vara fossilfri år 2030. Västeråsmajoriteten värnar dessa mål och ser minskade utsläpp från resor och transporter som ett avgörande verktyg för att nå dem.

Dagens regelverk ger medarbetare utrymme att välja flyg när det är sakligt befogat, såsom vid långa resor eller där tågförbindelserna är klart otillräckliga. Samtidigt måste Västerås stad ta ansvar för helheten. Vid valet mellan tåg och flyg behöver det vägas in att tåg ofta möjliggör arbete under resan i större utsträckning och att tidsvinsten med flyg ofta minskar när man räknar in resor till och från flygplats och kravet på att vara på plats i god tid innan avgång. I de flesta fall är tåget dessutom det mest ekonomiska alternativet för skattebetalarna när alla anslutningskostnader räknas med.

De nuvarande riktlinjerna medger redan den flexibilitet som krävs för att tjänsteresor ska kunna genomföras effektivt när tåget inte räcker till. Därför föreslås motionen inte föranleda någon ytterligare åtgärd.

Stadsledningskontoret
Anna Jungmarker
Epost: anna.jungmarker@vasteras.se

Kopia till

Underlag för beslut om Motion från (M) om att göra Västerås stad mer flygvänligt

Ärendebeskrivning

Eleonore Lundkvist (M) har i en motion med rubriken *Motion från (M) om att göra Västerås stad mer flygvänligt* föreslagit att Västerås stad ska uppdatera riktlinjen för tjänsteresor i syfte att möjliggöra flyg som alternativ till tåg vid tjänsteresor

Kommunfullmäktige har den 7 maj 2025 § 107 remitterat motionen till kommunstyrelsen för beredning.

Faktaunderlag

Västerås stad har antagit ambitiösa klimatmål som en del av sitt miljö- och klimatarbete. Målet är att Västerås som geografiskt område ska ha netto noll utsläpp av växthusgaser senast år 2040, och att stadens egen organisation ska vara fossilfri år 2030. Ett viktigt verktyg för att nå dessa mål är att minska utsläppen från resor och transporter.

Stadens riktlinjer för tjänsteresor slår fast att resor inom tjänsten ska genomföras ekologiskt, socialt och ekonomiskt hållbart. Som huvudregel gäller att tåg, buss eller andra kollektiva färdmedel ska väljas framför flyg eller bil. Flygresor ska i dagsläget endast ske i undantagsfall, om andra alternativ bedöms som orimliga eller väsentligt mer resurskrävande, det kan handla om ekonomiskt eller arbetstid.

Vid valet mellan olika färdssätt som tåg eller flyg finns flera aspekter som man behöver ta hänsyn till.

- **Miljöpåverkan:** Flyg orsakar betydligt högre utsläpp per passagerare än tåg, särskilt på kortare sträckor. Detta går emot stadens klimatmål och ambitionen att minska koldioxidutsläppen.
- **Tidsbesparing:** Vid längre resor eller resor med många byten kan flyg vara ett snabbare alternativ än tåg. Dock behöver man vid flygresor räkna med tiden att ta sig till och från flygplatsen samt att man ska vara på flygplatsen i god tid innan avgång. Swedavia rekommenderar att man är på flygplatsen 1,5 timme innan avgång för inrikes flyg¹.

¹ <https://www.swedavia.se/arlanda/infor-din-resa/>

- **Effektivitet:** Kortare restider kan frigöra tid för arbetsuppgifter och minska behovet av övernattningsplatser, vilket också kan minska kostnader. Många tågförbindelser, särskilt till större städer som Stockholm, Göteborg och Malmö, är idag välutvecklade och tåg möjliggör arbete under resan i större utsträckning än flyg. Det mest tidseffektiva är dock distansmöten som alltid ska övervägas i första hand. Speciellt vid kortare möten där restiden överstiger mötestiden.
- **Tillgänglighet:** För vissa destinationer med dålig tågförbindelse kan flyg vara det enda realistiska alternativet. En resa med tåg möjliggör i sin tur ofta att man kommer nära sitt slutliga resmål då det i Sverige finns 560² trafikerade tågstationer jämfört med 39³ trafikflygplatser.
- **Flexibilitet:** Att ha flera olika transportalternativ att välja mellan kan underlätta planering och genomförande av tjänsteresor.
- **Symbolvärde:** Medarbetarnas val av färdmedel sänder signaler både till invånare och andra aktörer. Att välja flyg före tåg kan uppfattas som att staden slösar med skattemedel och frångår sitt klimatansvar. För en kommun som vill gå före i omställningen och vara ett föredöme i klimatarbetet, är valet av transportsätt för tjänsteresor en viktig signal.
- **Styrning:** En ändring av förhållningssättet till flygresor kräver inte bara en revidering av den befintliga riktlinjen för tjänsteresor utan riskerar också att skapa otydlighet i tillämpningen av andra styrdokument och mål, framför allt klimatmålen.
- **Ekonomiska aspekter:** Det är viktigt att använda stadens medel effektivt. I de flesta fall är en tågresor billigare än en flygresor, speciellt om man också räknar med kostnaden för transport till och från flygplatsen för att ta sig till sitt slutmål⁴.

Det är viktigt att staden fortsätter att väga in både klimat- och effektivitetsaspekter i sina tjänsteresor. Västerås stad har en tydlig riktning mot att minska sin klimatpåverkan, där val av färdmedel för tjänsteresor har betydelse. Att i bred bemärkelse öppna upp för flyg som ett likvärdigt alternativ till tåg bedöms därför inte vara förenligt med stadens klimatmål. Eftersom riktlinjen redan idag tillåter flyg i undantagsfall, exempelvis när det handlar om mycket långa resor eller där tågförbindelser är klart otillräckliga, finns i nuläget inget behov av att revidera riktlinjen utifrån det aspekten.

Det finns några få kommuner som senaste åren har öppnat upp för mer flyg i sina reseriktlinjer. Det är främst kommuner som har långa restider och komplicerade resvägar till större städer eller kommuner som vill främja sin lokala flygplats. Västerås ligger bra till för att kunna resa med tåg eller andra kollektiva färdmedel

² <https://svenskkollektivtrafik.se/fakta-statistik/jarnvag/>

³ <https://www.trafa.se/globalassets/statistik/luftfart/2024/luftfart-2024.pdf>

⁴ <https://kth.diva-portal.org/smash/get/diva2:1843177/FULLTEXT01.pdf>

till exempelvis Stockholm och Göteborg. När det gäller att främja flygplatsen finns det idag inga destinationer från Stockholm-Västerås flygplats som på ett rimligt sätt skulle kunna nås genom en tågresor.

Juridisk bedömning

Kommunstyrelsen är behörig att fatta beslutet i enlighet med kommunstyrelsens reglemente och kommunallagen.

Ekonomisk bedömning

Faktaunderlaget innebär inga ekonomiska effekter. De ekonomiska aspekterna berörs i övrigt ovan.

Hållbarhets- och näringslivsbedömning

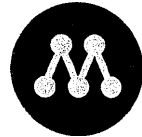
Att öka andelen tjänsteresor med flyg på bekostnad av tågresor skulle påverka flera hållbarhetsaspekter negativt. Klimatutsläppen ökar markant, då flyget släpper ut flera gånger mer växthusgaser än tåget per resa. Det går i motsatt riktning mot både stadens egna och nationella klimatmål. Även andra miljömässiga aspekter som buller och luftföroreningar påverkas.

Bedömning av barnets bästa

Perspektivet ej relevant med anledning av ärendets karaktär och innehåll.

Helene Öhrling
Stadsdirektör

Per-Inge Hellman
Enhetschef hållbarhetsenheten

Motion – Gör Västerås stad mer flygvänligt

Västerås stad har en riktlinje för tjänsteresor som antogs 2020.

I riktlinjen stadgas att *"Tjänsteresor med flyg och båt används endast om samtliga andra färdmedel är uteslutna. Detta innebär att medarbetaren endast får resa med inrikesflyg på sträckor där tåg inte är möjligt."*

Västerås har sedan dess haft en folkomröstning som tydligt visade att västeråsarna värnar flygets ställning i staden. Att peka ut flyget som ett alternativ vid tjänsteresor är därför viktigt för att stärka flygets totala andel av resandet.

Idag utesluts flyg helt vid resor som går att genomföra med tåg. Detta trots att tågtrafiken ofta dras med förseningar, vilket riskerar leda till att medarbetare inte hinner fram i tid. I vårt avlånga land kan tågresorna också innebära en längre restid än själva mötet/konferensen som medarbetaren ska delta på.

Resepolicyn behöver därför uppdateras så att flyg kan utgöra ett alternativ till tåg. Flera andra kommuner i Sverige har de senaste åren uppdaterat sina resepolicys just för att möjliggöra fler flygresor.

Med anledning av ovanstående föreslås kommunfullmäktige besluta:

- Att Västerås stad ska uppdatera riktlinjen för tjänsteresor i syfte att möjliggöra flyg som alternativ till tåg vid tjänsteresor

Eleonore Lundkvist (M)